

לע"נ
 ר' ראובן יהושע הכהן ב"ר יוסף ז"ל
 ד' ניסן תשכ"ז
 הניח בלה ב"ר שמואל הלוי (הזנופלד) ע"ה
 ה' ניסן תשע"ב
 הונצחו ע"י בתם והתנם
 הר"ר ערן ואילנה פלס שיחיו

נר לשולחן שבת

פרשת ויקרא

תשפ"ג

בכל עניני העלון
 נתנאל רוזנבלט
 0556764501
 ner4499@gmail.com

בחורף משכימים הנערים שעה או שעתיים קודם אור הבוקר לבוא לבית רבם ולומדים שם! וירגיל כל בעל בית את בניו ואת הבחור שבביתו שילמדו בלילה קודם האכילה ואחריה עד שהולכים לישון. ויהיה וותרן לתת להם שמן למאור ללימוד... כי נר מצוה ותורה אור.

(מנהגים דק"ק וורמיישא ח"ב)

איזה עונש לתלמידים היה נהוג בוורמייזא?

מול בית הכנסת של רש"י היתה אבן גדולה עליה היתה חקוקה אות א' גדולה. שם היו המלמדים מעמידים לפעמים את תלמידיהם... להודיע קבל עם ועדה כי העומד שם ראוי לחזור ולהתחיל ללמוד א' ב'...

(הנהגות שם)

חינוך אמיתי למצוינות 'משל מטפס ההרים'

מעשה במטפס הרים שרצה לכבוש הר גבוה, שאיש לא הצליח לעלות לפסגתו. לא היה זה פשוט כלל, שכן אותו הר היה בגובה שבעה ק"מ, שבילים תלולים, אין די חמצן. צריך היה לתכנן את כיבושו, למדוד על פי מפות לעיין בספרי הטוילים ולהכין תוכניות איך להגיע לפסגה.

הוא שכר סבלים מבני המקום, והחל לטפס, חבלים, יתדות, קשירות, זינוקים. היה תלוי בין שמים לארץ, עבר סכנות עצומות, אבנים התדרדרו עליו, מפולות שלגים, חצה קרחונים, עוד יום ועוד יום, קור, רוחות, כמעט וקפא למוות.

לאחר מספר שבועות זכה והגיע לפסגה - הגיע לשפיץ. "איזו שמחה" חשב - 'הנה אני האדם הראשון שכבש את ההר המפורסם' שהוא צעק: "עשית את זה!"

הוא הסתכל ימינה ושמאלה, והנה, למרבה הפתעתו, רואה שם אדם יושב על כסא נוח, מחזיק בידו כוס בירה וקורא ספר... "אם כך אני לא הראשון" - חשב, מיד איבד את כל השמחה, מה עשה? הסתובב לעבר המצוק התלול, וקפץ.

יהי זכרו ברוך... אבל הסיפור נשאר לנו. הוא לא ידע שהיה זה כתב עיתון שהורידוהו עם מסוק וסולם חבלים כדי שיצלם את הגעת הכובש הראשון, ובאמת אותו מטפס היה הראשון...

אך למעשה העיקר זה לעבוד, לא 'להיות הראשון'. מלמעלה מנסים את האדם בכל מיני נסיונות, לכל אחד יש את ההר הפרטי שלו. לא רוצים שתכבוש את ההר, רוצים שתעבוד, לא שתהיה 'הראשון', ובזה תהיה באמת הגדול!

(דרכי נועם)

אמר רב אסי מפני מה מתחילים לתינוקות ב"תורת כהנים" ואין מתחילים בבראשית? אלא שהתינוקות טהורים והקרבות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים.
 "מתחילים ללמוד לתינוקות מספר ויקרא, לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות... ומעלה אני עליכם כאילו הקרבתם לפני קרבן". (כלבו ע"ד) ----- "וכן נהגו עכשיו". (ש"ד יו"ד רמ"ה ח)

באשכנז, יום הכניסה של הילדים לתלמוד תורה היה יום מיוחד: רוחצים ומלבישים את הילד בבגדים נקיים. יש שמחזרים אחר תלמיד חכם שיוליכו לבית הספר. עוטפים אותו שלא יראה גוי או כלב. קורא א' ב' מתוך קלף או לוח. אופים עוגת דבש ועליה פסוקים, הילד מלקק את הדבש. מכינים ביצה מעוטרת בפסוקים ואוכלים אותה. מביאים פירות ומיני מגדים. מחלקים ממתקים. עורכים השבעה נגד שר השכחה והולכים לנהר. עושים לו סעודה של מצוה ועוד.

(הרוקח, כלבו, האסופות ועוד)

'המנהג הזה מנהג קדמונים, והיו נוהגים אותו זקני ישראל בירושלים, ועוד היום נוהגים אותו במקצת מקומות'. (כלבו ע"ד)
 בגניזה הקהירית נשתמרו לוחות בית הספר ללימוד התלמידים הקטנים, ובהם מופיעים אותיות הא' ב' יחד עם הפסוקים הראשונים מספר ויקרא.

(הלוח נמצא באוניברסיטת קיימברידג')

'יושב ומלמדם כל היום וקצת מהלילה כדי להנכח ללמוד ביום ובלילה'. (יו"ד רמ"ה י"א) 'איני יכול לישון מקול התינוקות!' (ב"ב כג).

מנהג מקרי דרדקי

בקיץ, תיכף ביציאתם מבית הכנסת בשחרית, נאספים הנערים אל בית רבם ללמוד. וילמד עמם דבר יום ביומו, כל יום וכל נער קצבתו, וישגחו עליו בשעת הלימוד שלא יכשל חלילה במלאכת ה' רמיה.

ולא יעבור ולא יבטל אפילו יום אחד, ואפילו עם נער אחד ואפילו לנכות לו דבר מועט מקצבתו. וישגיא עליהם להדריכם בדרך הישר לצוותם ולהזהירם מן הרע, ויוכיחם...

וביום חמישי יחזור עמם מה שלמדו כל השבוע, ויחקור אם יודעים מה שלמדו. ואם אינם יודעים להשיב כהלכה, מכים אותם יותר משאר ימים. וכל ימי השבוע מפחדים שיבקש לימודם ביום חמישי, כדי שיהיו זריזים ומתמידים בלימודם.

גם ביום השבת אחר סעודת השבת, הנערים באים לבית רבם ולומדים שם במקצת, אבל לא כימי החול, אלא כמו שירצה. רק שלא ימעט בלימודם יותר מדי, כדי לצאת ידי שמים...

9/19 הכימ

הולך בחור בהתרוממות רוח לאחר שיחתו של המשגיח, "רוצה אני להיות עובד ה' - לא פחות ולא יותר - אחת שאלתי" ורוצה לתרגם את הדברים ששמע הלכה למעשה.

יש לו למשגיח לחקור בנפשו של הבחור עד היכן נכונותו ושאיתו. האם משאלתו להיות עובד ה' בהבנתם של חכמינו? על המשגיח להסביר לבחור מהו עובד ה' אמיתי - עליו ללמוד ולחזור מאה ואחד פעמים, אין זו עבודה חד פעמית, זה לא מבצע בזק. אין לדמות בנפשו שהוא יכול להשיגו על רגל אחת - בנפשנו נביא לחמנו.

וכשהבחור יבין זאת, הוא ידע לא לעלות במעלות שאינם לפי דרגתו, וממילא לא יכרסם בו היאוש כשנופל, לייאשו באמירת "לא הולך לי", שהרי בדמיונו היה יכול וצריך להשיג זה מכבר דרגת 'עובד ה'', ואיך לא השיג זאת. אלא עיקר העבודה היא במאמצים שהוא משקיע - "לפום צערא אגרא" ולא עליך המלאכה לגמור.

רגיל אני לומר שעיקר היאוש והתסכול נובע מזה שהבחור מזלזל בתורה ובערכיה, עד כי מדמה בנפשו שהוא יכול להשיג השגות בתורה בלי עמל ויגיעה. כל אחד רוצה להיות למדן, אולם עז לבו להשתרע על מיטתו והתורה תחדור לתוכו...

הוא מוכן אפילו לשבת בסדרים ולעבור דף אחר דף, אבל רצונו שכל דף שעובר יהיה שלו לעולמים, ושידע ושיבין את כל השיטות עם כל הסברות, והוא מוכן ללמוד עוד, אלא שכל זה בתנאי שילך בנקל ובכל אשר יפנה ידע ויבין ויזכור... ולכן כשזה לא הולך כך הוא מתעצבן ומתרגז עד שמתיאש.

הקנה לו את הידיעה שעיקר התכלית בלימודו הוא העמל! ואת זה יש להשריש בלב התלמיד, ואז תקל מלאכתו. ("אבני זכרון" ח"ב)

כשם שמצוה לחנך את הילד לקיום מצוות ולהפרישו מאיסורים, כך יש מצוה לחנכו לקדושה ויראת שמים, ויתירה מצוה זו על מצות 'חנינוך', שכן תחילתה בגיל הרך. ("חנינוך הבנים למצוות ודיני הקטן")

אם אפשר, לא תניק אישה כאשר היא צריכה לאכול מאכלים אסורים, שכן דבר זה יגרום לו לתינוק טבע רע ויטמטם את לבו. (יו"ד פ"א ז' רמ"א ונו"כ ועיין יומא פב.)

וראוי להפריש תינוק מאכילת מאכלים אסורים, מפני שמזיק לו בזקנותו, שמטמטם הלב וגורם לו טבע רע. (שם רמ"א ו"ש"ך כ"ו)

אמנם דבר המותר בעצמותו ורק הזמן גורם את איסורו לא שייך לומר שהוא מטמטם את הלב בקטן. כגון: בשבת לפני קידוש והבדלה, מוקצה, מצה בערב פסח. כל אלו אינם מטמטמים את לב הקטן! אך ב"דרכי תשובה" כתב שיש להזהר בזה אף בתינוק שאינו בר הבנה, מצד טמטום הלב. (פ"א צ' ועיי"ש)

כבר הזהירנו השל"ה ושאר ספרי מוסר שלא לזמר שירים לא צנועים לתינוק, כיון שזה מוליד טבע רע לתינוק. (שעה"צ תק"ס כ"ה)

מתוך דרשת הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר, ניסן תשנ"ח

העולם טועים וחושבים כי חיי המסחר לחוד וחיי התורה לחוד. אנשים לא נזהרים שהמון שמרויחים יהיה נקי מגזל וגניבה, אונאת דברים, אונאת ממון וריבית, רחוקים ממוסר עבודה. עד כמה הדברים חמורים מובא ממוה"ר הקדוש רבי מנדל מרימנוב: תמוה: אנו רואים כמה פעמים ילדים הלומדים בהתמדה, מתפללים בכוונה, עונים אמן בהתלהבות, ואילו כשגודלים נהפכים, מבטלים תורה ותפילה ובעלי מידות גרועות. ומאין זה נהיה? הרי התורה שלמדו בקטנותם ראוי שתוסיף להם אומץ בגדלותם, שתעמוד להם, והרי מצוה גוררת מצוה!?

אלא התשובה על זה שאבותיהם האכילו אותם בממון גדל על ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפטמו באיסורים, ועל ידי זה נולדו בהם תאוות ומידות גרועות! ("מבית לוי" ניסן תשנ"ט-ט"ש")

'הבן שהנהיג אותו אביו מילדותו במעשים טובים, דומה למי שרגיל ללכת בספינה בים ויודע להטות הספינה לכוא למחוז חפצו, ומי שאינו יודע, ילך אנה ואנה.' (ס"ח קנ"ה)

סיפר האדמו"ר הרי"צ: בראש השנה תרמ"ח ואני כבן שבע וכמה חודשים - כיבדה אותי הסבתא הרבנית בפרי חדש - אבטיח. יצאתי החוצה והתיישבתי עם חבריי על ספסל מול חלון חדרו של אבי מורי, וכיבדתי את חבריי לטעום מהאבטיח.

קרא לי אבי לחדרו ואמר לי: "אמנם ראיתי שכיבדת את חבריך, אבל לא נתת להם בלב שלם!" ודיבר עמי הרבה על הענין של טוב עין ורע עין. כל כך התרשמתי מדבריו עד שפרצתי בבכי רב שנמשך חצי שעה, לבסוף הקאתי את כל מה שאכלתי.

אמי שאלה את אבי - "מה אתה רוצה מהילד" ענה לה אבי: "טוב שזה כך - שתשתרש בו מידה טובה!" וסיים הרי"צ: "אכן, זהו חינוך!" (ספר השיחות תש"ה ענין י"ג)

משעה שיש לקטן שכל להבין גערת אביו ואמו, צריכים לגעור בו כשעושה דבר שלא כהוגן. ("שבט מוסר" פ"ז)

כל העוסק בתורת הקרבנות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריבם. ולכן יאמר כל יום קודם התפילה את פרשת הקרבנות. (או"ח א' נו"כ)

ומה טוב למי שנוהג בזה שילמד תחילה ענינים הללו מן הגמרא או מספרי הרמב"ם כדי שיבין אחר כך מה שאומר, ובזה יחשב לו כאילו הקריב ממש קרבן. (ביה"ל שם)

בענין שכתבו הפוסקים שהיודע בעצמו שחטא יכוון באמירת פרשת חטאת על אותו חטא, מסתבר, אף שיודע שחטא כמה פעמים די שיאמרנה פעם אחת, אלא שעליו לכוון על כל החטאות שחייב, שהרי לא שמענו על יהודי שלא שמר מצוות שבעת חזרתו ליהדות יורו לו לומר מיד פרשת חטאת פעמים רבות, שיעלה לו על כל הקרבנות שחייב. ("הליכות שלמה" ו' ח')

מי שיש לו לב ללמוד ולהבין, אין לו לומר פרשת הקרבנות בכל יום אלא לפרקים, ודי לו באמירת "איזהו מקומן", כי גדול תלמוד המביא לידי מעשה וידיעת התורה. ואם יודע שנתחייב בקרבן יאמר פרשת הקרבנות מיד כשנתחייב בו. (שו"ע הרב א' ט')

לא היתה דעתו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך נוחה כלל ממה שנתרופפו מלומר קרבנות, והיה מזדזז על כך, ואמר שאף אם קשה הדבר ראוי שיקפידו על כל פנים לאומרם בחלק מימי השבוע, כגון שני וחמישי... וכן בתלמוד תורה יש לחנך התלמידים לומר חלק מפרשת הקרבנות. ("הליכות שלמה" ו' הערה 24)

נחלקו האחרונים אם יש לעמוד בעת אמירת הקרבנות. (מ"ח א') אין צריך לומר מעומד, מאחר שהוא איננו כהן העובד, אלא שבקריאתו מעלה הכתוב כאילו הקריב לו הכהן. (שו"ע הרב א' ט')

נראה שכהן יעמוד, שהרי בזמן המקדש הוא היה המקריב, ואילו לוי וישראל יכולים לומר בישיבה (ערוה"ש מ"ח א'). והיעב"ץ כתב שבשחרית יאמר בעמידה, ובמנחה אפשר בישיבה. ("בית יעקב")

חידה: מתי בן תורה אומר כשבת את פרשת הקרבנות...?

תשובה: בשבתות פרשת ויקרא, צו, מצורע! כתב השל"ה שבשבת ויום טוב לא יאמר "היי רצון" דאין קרבן נדבה בא בהם, אבל את הפרשיות אין הפסד לאומרם כקורא בתורה. ומכל מקום אם הוא בן תורה מוטב שיעסוק בפרשה דיומא. (משנ"ב א' ס"ק י"ז)

מי זוכה בזמננו להקריב את כל הקרבנות? תשובה: מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות! (סנהדרין מג:)